

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877.   Första Kammaren.   N:o 36.

Onsdagen den 2 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades två protokollsutdrag för sammanträdet å f. m. och protokollet för den 25 sistlidne April e. m.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att, enligt hvad vid hållet talmanssammanträde blifvit öfverenskommet, omröstningar jemlikt 65 § Riksdagsordningen komme att nästa Måndag den 7 dennes anställas öfver alla de voteringspropositioner, som dessförrinnan blifvit af båda Kamrarne godkända.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Banko-Utskottets den 28 och 30 sistlidne April bordlagda utlåtande N:o 13, i fråga om förändrade bestämmelser rörande Riksbankens sedelutgifningsrätt.

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.*

Utskottets förslag till förändrad lydelse af § 5 i bankoreglementet.

Herr Wijkander: Jag har i många år inom Banko-Utskottet deltagit i öfverläggningar om förslag liknande det, som här är i fråga, och då jag anser detta, lindrigast sagdt, mindre lyckligt, kan jag ej med fullkomlig tystnad förbigå detsamma. Jag tror nemligen, att Utskottet vexlat in på rasande spår och här uttalat grundsatser, som icke kunna försvaras. Hade Utskottet nu som många gånger förut sagt: vi anse icke tiden lämplig, vi hafva icke af bankofullmäktige fått något förslag, som är nöjaktigt och hemställa derföre, att Kamrarne måtte låta motionen för närvarande icke föranleda till någon Riksdagens åtgärd, skulle jag visserligen hafva tegat, men nu, då Banko-Utskottet, och till en viss grad äfven bankofullmäktige, bakom detta föreslagit saker, som äro principiellt origtiga, kan jag det ej. Origtigt är nemligen, att man till grund för sedelutgifningsrätten vill lägga ett myntrepresentativ

Första Kammarens Prot. 1877. N:o 36.

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

som här är silfverskiljemyntet, hvilket Riksbanken uti sina räkenskaper upptager, icke till dess pregelvärde utan till dess intrinseca värde. Det är således en origtig grundsats, som ligger uttalad i förslaget till redaktion af 5:te §, men ännu värre är det med den följande paragrafen, hvarom, så vida jag förstod föredragningen rätt, jag nu äfven får uttala mig. I denna paragraf är det, som förslaget, enligt hvad åtskilliga reservanter påpekat, går i en reaktionär rigtning. Vid 1874 års riksdag borttogs efter åtskilligt arbete ur denna paragraf de på upp- och afskrifning innestående medlen såsom ingående i sedelstocken, sedan vi redan förut vid 1872 års riksdag borttagit derifrån de obegagnade andelarne af kassakreditiven. Hvad vi då ansågo orätt, vill man nu åter införa. Jag är öfvertygad, att andre talare med mera sakkunskap än jag komma att yttra sig i frågan; jag har endast önskat att få till protokollet uttala, att jag anser det förslag, som här blifvit af Utskottet framlagdt, gå i orätt rigtning och icke böra antagas. Man har nu visserligen vunnit så mycket, att man fått bort ordet "*sedelstock*", men dermed är ju i själfva verket intet vunnet, om man icke går i rätt rigtning med reformen i öfrigt. Jag får vid denna punkt anhålla om proposition på det förslag, som Herr Ribbing i sin reservation afgifvit och hvilket står i full öfverensstämmelse med motionärens förslag, nemligen att såsom metallisk kassa anses och beräknas allt Riksbanken tillhörigt inom landet befintligt svenskt och utländskt guldmynt samt omyntadt guld.

Derigenom skulle visserligen bankens sedelutgifningsrätt minskas, men det kan hjälpas i den följande paragrafen, om man der endast tager bort, att till sedelstocken skall räknas, hvad som på folioräkning är innestående, men som denna punkt ännu icke är föredragen, så har jag nu intet yrkande att derom framställa.

Herr Ribbing, Carl: Såsom Kammaren behagade finna, har jag tillåtit mig att hysa en olika mening mot Utskottet vid behandlingen af den 5:te § i bankoreglementet och mot dess beslut till lydelse af densamma. Utskottet säger i början af sitt anförande: "Sedan numera guld blifvit såsom värdemätare i vårt land antaget och Riksbankens sedlar derföre skola med guldmynt inlösas, kan Utskottet ej annat än principiellt instämma med motionären derutinnan, att Riksbankens metalliska kassa endast bör utgöras af guld och således silfver i så väl myntad som omyntad form uteslutas från de valutor, på hvilka sedelutgifning får grundas. De betänkligheter, som för tillfället möta mot en sådan åtgärd, hafva dock, enligt Utskottets åsigt, blifvit af Fullmäktige i deras här ofvan intagna yttranden så öfvertygande framhållna, att Utskottet med hänsyn dertill icke funnit sig för närvarande och intill dess det af Fullmäktige omförmälda förhållandet mellan statsverket och Riksbanken beträffande skyldigheten för Riksbanken att för statsverkets räkning invexla dess silfverskiljemynt blifvit annorlunda ordnad".

Jag får sedan bedja Herrarne följa mig till fjärde sidan af Utskottets betänkande, der fullmäktige yttra angående denna punkt: "I förslaget är silfver äfven i myntad form helt och hållet utslutet från de valutor, på hvilka sedelutgifning skulle få grundas. Att, sedan guldmyntfot är genomförd, detta från Riksbankens synpunkt kunde vara önskvärdt, må villigt erkännas. Men då Riksbanken fått sig ålagdt att för statsverkets räkning invexla dess skiljemynt, komma till följd häraf mestadels betydliga belopp silfvermynt att i Riksbanken finnas upplagda, derest icke så kan ordnas, att Riksbanken städse får till statsverket emot motsvarande valuta aflemna hvad som icke för vexlingens fortgång erfordras".

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

Således hafva så väl Utskottet, som fullmäktige erkänt det rätta i förslaget, Utskottet det principiellt rigtige deri och fullmäktige, att förändringen vore önskvärd; således äfven de medgifvande, att det vore principiellt rigtigt, att silfverskiljemyntet icke vidare borde läggas till grund för sedelutgifningsrätten, d. v. s. inräknas uti den metalliska kassan. Så länge vi hade så väl guld som silfver till landets gällande myntfot, fans icke något af det då varande kopparskiljemyntet intaget i den metalliska kassan, på hvilken sedelutgifningsrätten grundas, och för min del är jag af den åsigt att, sedan uppmärksamheten blifvit väckt på, att det nu varande silfverskiljemyntet icke heller bör vara någon grund för sedelutgifningsrätten, vi böra bestämma, att detta mynt måtte från metalliska kassan utgå och föreskriften derom, att såsom metallisk kassa anses och beräknas äfven silfvermynt, ur öte § utstrykas. Fullmäktige anföra ett skäl, som äfven af Utskottet särskildt betonas, för bibehållande af silfvermyntet i den metalliska kassan, eller att Riksbanken fått sig ålagdt att för statens räkning invexla detta silfvermynt, som således till stort belopp upplägges i banken. Det är sant, att enligt 10 § af bankoreglementet Riksbanken är skyldig att mottaga så mycket silfverskiljemynt, som erbjudes, men att Riksbanken, såsom fullmäktige i sitt omnämnda yttrande, som återfinnes å sidan 9 i Utskottets betänkande, anført, skulle behöfva kvarhålla detsamma, kan jag icke finna någonstädes vara stadgadt, och såsom bevis, att detta silfvermynt icke behöfver der kvarhållas, ber jag att få hänvisa till den tabell, som jag bifogat min reservation, hvaraf synes, att då för ett år sedan silfvertillgången utgjorde 9,123,070: 55, så hade den till sista Mars månad sjunkit till 3,801,746: 52. Silfvertillgången har således under denna tid betydligt reducerats, hvaraf framgår, att i Riksbanken icke något så stort förråd af silfver hvarken behöfver eller har behöft kvarhållas, ty i Februari månad utgjorde silfvertillgången icke mera än ofvannämnda 3,800,000. För min del kan jag icke finna, att det på något ställe är stadgadt, att Riksbanken behöfver i förråd upplägga något betydligt belopp af silfver utöfver hvad allmänna rörelsen kräver utaf silfverskiljemynt. Derföre tror jag också, att det skäl, som anförts för silfverskiljemyntets bibehållande i den metalliska kassan såsom grund för sedelutgifningsrätt, är ohållbart, och att så är,

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

synes äfven af hvad fullmäktige säga på slutet af sidan 10 i Utskottets betänkande, sedan fullmäktige föreslagit, att fem millioner silfver skulle bibehållas i den metalliska kassan, nemligen: "Skulle bibehållande, äfven i så inskränkt mått, som ofvan är föreslaget, af myntadt silfver såsom sedelutgifningsgrund bedömas så olämpligt, att det icke vinner godkännande, kunde med uteslutande af stadgandet härom orden "tretio millioner kronor" i mom. 3 ändras till tretiofem millioner kronor och dymedelst väsentligare rubbning i nu varande förhållanden undvikas".

Således hafva fullmäktige sjelfve påpekat möjligheten af silfverskiljemyntets borttagande såsom grund för sedelutgifningsrätten och således äfven ur 5:te §, då de föreslagit en tillökning af fem millioner till de tretio, hvartill sedelutgifningsrätten får utsträckas utöfver sammanlagda beloppet af vissa Riksbankens tillgångar. Att då säga såsom Utskottet, att det af fullmäktige anförda skäl för bibehållande i metalliska kassan af silfverskiljemynt är så öfvertygande, att Utskottet anser sig icke böra förorda förändring här, ehuru Utskottet anser det nu varande förhållandet principiellt origtigt, förefaller mig märkligt. Det är gifvet, att om man utan vidare borttager silfvermyntet från metalliska kassan, man minskar sedelutgifningsrätten med samma belopp, och derföre vill jag för min del hellre reglera detta genom borttagande af folioräkningsmedlen såsom utelöpande sedlar, än att öka de 30 millionerna sedelutgifningsrätt till 35 millioner.

Eftersom den föregående talaren, såsom jag förmärkt, haft tillåtelse att yttra sig äfven om den 6:te §, vill också jag begagna mig af denna rättighet och tillkännagifva, att, då vi komma till behandling af denna paragraf, jag för min del, såsom af min reservation synes, ämnar yrka, att på folioräkning inestående medel icke vidare må räknas såsom utelöpande sedlar. Om sålunda å ena sidan silfverskiljemyntet borttages från den metalliska kassan och å andra sidan folioräkningsmedel få utgå såsom utelöpande sedlar, kommer förhållandet med sedelutgifningsrätten, enligt min åsigt och efter hvad den tabell, jag uppgjort, utvisar, att reglera sig så, att sedelutgifningsrätten blefve i någon mån ökad.

Jag skall icke uppehålla mig vidare vid 6 §, ty till den torde jag få återkomma, men jag vill blott säga, att på samma gång jag kommer att yrka bifall till den formulering af 5 §, som jag uppställt, innefattande att silfverskiljemyntet må uteslutas ur den metalliska kassan, vill jag äfven vid den 6 § yrka bifall till utstrykning af folioräkningsmedlen såsom sedlar. På de grunder, jag nu anför, tillåter jag mig yrka bifall till den uppställning af 5 § i bankreglementet, hvarom jag i min reservation hemställt, och hvarpå den föregående talaren redan begärt proposition.

Friherre Skogman: Att hädanefter silfverplantsar uteslutas ur den metalliska kassan, torde vara riktigt, och någon olägenhet kan derigenom icke gerna uppkomma, när hela förrådet deraf efter senaste uppgift gick till omkring 238,000, hvilket

är ett så litet belopp, att det icke betyder något. Att det jemväl eger sin rättighet, att skiljemynt af silfver icke bör räknas till denna kassa, vill jag ej heller förneka, men då, såsom fullmäktige anmärkt, vissa författningar ålägga Riksbanken att mottaga sådant skiljemynt till huru stort belopp som helst, och jag icke kan finna, hvar Riksbanken skulle afyttra det, så torde såsom öfvergångsstadium böra bibehållas, att åtminstone någon del af ineliggande skiljemynt i silfver må såsom metallisk kassa och såsom grund för sedelutgifningsrätten räknas. Att under år 1876 silfvertillgången gick ned från något öfver nio millioner till 3,900,000, förklaras deraf, att i förstnämnda siffra inberäknades det betydliga förråd af plantsar, som Riksbanken hade qvar från tiden före guldmyntfotens införande, och jag antager, att största minskningen i silfverförrådet skett genom afyttring af dessa plantsar, hvarom också revisionsberättelsen upplyser. Taga vi åter de senare månaderna, under hvilka någon vidare försäljning af plantsar icke egt rum — jag tror, att de sista plantsarne såldes i November förlidet år — finner man att beloppet af silfver hållit sig ganska jemnt, i November 1876 3,871,257: 90, i December 3,942,660: 11, 1877 i Januari 3,682,471: 80 och i Februari 3,801,746: 52.

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

Såsom en ärad talare, som nyss hade ordet, anmärkte, är silfverskiljemyntet visserligen blott ett myntrepresentativ, lika som banksedeln, men det är väl ändå den lilla skilnaden dem emellan, att om man smälter ned det belopp silfver, som högst skulle få i metalliska kassan inräknas, eller fem millioner, och skickar det till utlandet för att säljas, så torde väl detta silfver ändå vara värdt 3½ millioner, under det att banksedeln alldeles icke har något materiellt värde. Ehuru äfven jag således anser, att det framdeles kan blifva skäl att utsluta silfver ur beräkningen af den metalliska kassan, så är ingen våda att låta det i kassan qvarstå ännu någon tid, enär alla minnen af föregående tid icke kunna alldeles igensopas. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Wallenberg: Det kan visserligen vara möjligt, att det kan upptagas såsom ett skäl för införande — icke för bibehållande — af silfverskiljemynt till sitt namnvärde såsom full valuta i Riksbankens metalliska kassa, att Riksbanken åtagit sig att för Statsverkets räkning invexla silfverskiljemynt som för sådant ändamål presenteras, men om detta är betungande, så bör man hellre göra en framställning till Riksdagen derom och säga, att "det är för mycket betungande", och icke ställa till ett doldt kreditiv och kalla ett sådant för banksedelutgifningsrätt. Det är väl det klokaste och det klaraste. Vill man icke göra någon förändring, i uppgifterna angående Riksbankens sedelutgifningsrätt, det må så vara, men att göra en uppenbar försämring, är väl befängdt i en fråga, som diskuterats sedan år 1871 och således icke kommer brådstörtadt. Här är icke fråga om någon öfverraskning, ty alla, som vilja tänka på saken, hafva haft mycket god tid der-

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

till. Om denna § skulle skrivas rätt på ett rent tekniskt språk och innehållande den mening, som blifvit af Utskottet föreslagen, skulle sagde § lyda: *svenska riksbankens sedlar, lydande å guldmynt, skola utgifvas på grund af inneliggande svenska, norska och danska silfverskiljemynt, beräknade till deras fulla namnvärde.* Det är en enkel och sann framställning af saken, men det vore väl svårt för Riksdagen att fatta ett sådant beslut. Det behöfs icke heller, ty man kan ju i 6 § göra hvilka tillägg och förändringar som helst, så att det icke blir fråga om att reducera Riksbankens sedelutgifningsrätt. I fullmäktiges s. k. utlåtande förekommer både det ena och det andra, d. v. s. stundom äro fullmäktige rädda för att sedelutgifningsrätten skall ökas, så att oförsigtige fullmäktige skulle hafva allt för fria händer; stundom synas fullmäktige förmena att den skall minskas, så att försigtige fullmäktige icke skulle hafva nog fria händer. Jag tillåter mig få fästa uppmärksamheten på, att för samma period, som omfattar de tolf månader, som omnämnas i Herr Ribbings tabell, förekommer, att Riksbanken hade obegagnad sedelutgifningsrätt 1876 i Mars 10,900,000, i April 9,000,000, i Maj 8,700,000, i Juni 19,600,000, i Juli 22,600,000, i Augusti 16,300,000, i September 11,900,000, i Oktober 12,300,000, i November 11,400,000, i December 13,300,000, i Januari 18,600,000, och i Februari 19,200,000 kronor. Jag har vid uppläsningen häraf lemnat ut de udda talen såsom man brukar för att åskädliggöra saken. Medelsiffran för sagda tolf månader af obegagnad sedelutgifningsrätt är 14,500,000 kronor. Under sådant förhållande är det väl otroligt, att den ifrågasatta förändringen skulle, äfven med det åtagande, Riksbanken har att invexla det inflytande äldre silfverskiljemyntet, vara för banken tryckande; den skulle tvärtom vara ganska lätt att fullgöra.

Det är också en sak för hvilken jag ber att få till Utskottet hembära min tacksamhet, den nemligen, att Utskottet icke nöjt sig med fullmäktiges första svar utan till dem återremitterat frågan, sedan Herr von Braun framställt förslag till modifikation af bestämmelserna i § 6 af bankoreglementet. Fullmäktige hafva derpå afgifvit ett nytt svar, i hvilket fullmäktige säga, att *det icke kan bestridas, att icke förhållandena beträffande Riksbankens sedelutgifningsrätt måste ändras.* Vidare säga fullmäktige på ett annat ställe, att de anse det omöjligt att Riksdagen skulle besluta att silfvermynt icke finge läggas till grund för utelöpande banksedlar, och tillägga att, om så dock skulle ske, "kunde för undvikande af rubbning i nuvarande förhållanden Riksdagen öka beloppet 30 millioner kronor i 6 § 3 mom. bankoreglementet till 35 millioner kronor".

I detta värderika yttrande af fullmäktige ligger det klaraste bevis, att jag varit befogad att göra framställning om att denna siffra af 30 millioner kronor sedelutgifningsrätt *in blanco* skulle hvila på något annat än en reglementsparagraf, som kan ändras genom gemensam votering och sålunda kan svälla upp till hvilken siffra som helst. Det är ett lyckligt vunnet erkännande af nödvändigheten att göra den förändring jag föreslagit.

Om man lade till beräkningsgrund grundfonden och reservfonden, så komme siffran visserligen att stiga i samma mån som Riksbanken finge behålla sina vinster, men den hade dock blifvit till en viss grad säkerställd, så att den icke vidare kunde sägas sväfva i rymden och bero af en gemensam votering.

Om man bifaller det förslag, som Herr Ribbing framställt i sin reservation angående denna §, och hvarpå Herr Wijkander begärt proposition, så blir icke derigenom någon inskränkning i Riksbankens sedelutgifningsrätt. Sedelutgifningsrätten beror icke på denna §, ty om metalliska kassan uppgifves rätt, så är det tydligt, att vid behandling af 6 § kan fattas beslut, som står i öfverensstämmelse med beslutet i fråga om 5 §, och det är derföre jag tror, att det är stor vikt på, att vi "låta detta vara detta". Då vi haft tre års erfarenhet sedan vi öfvergingo till guldmynntfot och funnit att det gått bra — att Riksbanken inlagt stor förtjenst om denna reform förnekar ingen — så finner jag tiden vara inne att taga bort silfver ur den s. k. metalliska kassan. Detta äro fullmäktige så till vida med om, att de från denna kassa vilja borttaga silfverplantsar, men det är egentligen derföre, att det för närvarande i banken icke finnes sådana plantsar. Att i metalliska kassan bibehålla silfverskiljemyntet och låta det stå till fulla namnvärdet, det är att gifva ut ett myntrepresentativ, bankens sedlar, på ett annat, som är det inneliggande silfverskiljemyntet. Jag anhåller att få förena mig med Herr Wijkander i yrkandet om bifall till Herr Ribbings förslag.

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

Herr Dufwa: Om man från det tillfälliga förhållande, att Riksbankens sedelutgifningsrätt en tid varit till betydlig del obegagnad, finge sluta till, hvad som bör och kan göras, för att förändra densamma, så vore det otvifvelaktigt, att sedelutgifningsrätten skulle kunna minskas med det här ifrågakvarande beloppet, fem millioner kronor, utan att Riksbankens ställning derigenom rubbades; men vid lagstiftning i afseende på Riksbanken lär det väl städse böra beaktas, att Riksbanken icke är till för sin egen skull, utan för rörelsens behof, och för att tillfredsställa denna i den mån sådant med ett klokt tillvägagående från bankens sida låter sig göra. Ställningen är för närvarande icke sådan, att det synes vara skäl att minska Riksbankens utvägar att kunna biträda rörelsen, om sådant erfordras. Det är derför fullmäktige i Riksbanken icke velat uti denna fråga, då den nu under pågående riksdag skulle framtingas till behandling, förorda något, som kunde i sina följder leda till en minskning i Riksbankens utvägar.

Om man särskildt öfverväger den nu föredragna paragrafen, så lider det väl intet tvifvel, att, när man vill bedöma denna fråga, man först bör tillse, hvad som för närvarande angående densamma är stadgadt. Man finner då, att den metalliska kassan nu omfattar icke blott myntadt och i Sverige gällande silfver, utan afven allt myntadt och omyntadt in- och utländskt silfver, hvadan det som nu af Utskottet föreslås innebär en högst väsentlig inskränkning i silfrets ingående i den metalliska kassan.

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

Fullmäktige hafva icke förnekat, att det vore önskligt, att silfver icke behöfde ingå i den metalliska kassan. Men vid en ekonomisk fråga är den omständigheten, att en sak är principiellt riktig, icke alltid tillräckligt skäl för genomförande af en hastig förändring. Att något är principiellt rätt gör det önskligt, men dermed är icke sagdt att tiden ännu är inne för förändring. Det har här framhållits med mycken kraft, att silfvermyntet är ett skiljemynt och att det därför icke skulle vara lämpligt att lägga till grund för utgifning af sedlar, som således skulle utgifvas på svenska, norska och danska skiljemynt. Men härvid torde uppmärksamhet böra fästas på, hvad dessa svenska, norska och danska skiljemynt egentligen äro. De norska och danska äro skiljemynt, för hvilka man får guld i Kristiania och Köpenhamn, när man så finner nödigt, och sålunda lära ingen våda vara förenad med utgifning af sedlar på denna valuta. Hvad åter beträffar det svenska silfverskiljemyntet, bör det väl icke vara Riksdagens sak att nedsätta detsamma. Det är icke blott skiljemynt, utan något, för hvilket statsverket, som utfärdat detsamma, svarar och hvilket, när det en gång skall inlösas, statsverket väl också inlöser med full valuta. Det är således i ingen mån så olämpligt, att derpå utgifva sedlar, som skola vara löpande inom Sverige. Och så önskligt det kunde vara för Riksbanken, att detta icke behöfdes, erfordras dock därför, att Kongl. Maj:t sättes i tillfälle att sköta mynttillverkningen genom ett förslag för myntverkets räkning, så att Riksbanken icke behöfde annat, än mottaga hvad som för den dagliga utvexlingen kunde erfordras och finge till myntverket återlemna det belopp, hvarmed invexlingen kunde öfverstiga utvexlingen. Nu har Riksdagen emellertid icke försett Kongl. Maj:t med ett dylikt förslag, och det behöfves för myntverkets räkning, att Riksbanken mottager silfret, likasom banken är i följd af gällande författningar skyldig att i invexlingsform mottaga sådant. I det silfvermynt, om hvilket nu är fråga, ingår emellertid icke blott silfverskiljemyntet, utan äfven det fordna fullvärdiga silfvermyntet, som preglades före 1873 års myntlag. Det är om detta Fullmäktige yttrat, att Riksbanken är skyldig att qvarhålla detsamma, och detta Fullmäktiges yttrande är fullt riktigt, såsom synes af lagen om öfvergången till det nya myntsystemet, enär allt hvad som invexlas af detta gamla silfvermynt skall, så snart det kan ersättas med nytt skiljemynt, i Riksbanken qvarhållas. I följd häraf var också enligt den sista offentliggjorda riksbanksrapporten upplagdt ungefär 1,600,000 kronor i dylikt silfvermynt. Af en skriftvexling, som förevarit hos Fullmäktige, framgår, att åtgärder möjligen komma att snart vidtagas för att påskynda denna invexling af det, om jag så får kalla det, fullvärdiga silfvermyntet, och detta vore så mycket lämpligare, som det dels vid 1878 och dels vid 1881 års slut förlorar egenskapen af att vara lagligt betalningsmedel. Fullmäktige hafva därför anledning befara, att det skall i ökadtt belopp komma att till Riksbanken ingå, och då det på sista tiden visat sig, att det nya myntet icke haft så stor åtgång, utan att behovet på vissa orter synes

tillfredsstäldt, så att mera ingår än hvad som utgår, hafva Fullmäktige föreställt sig, att de fyra millionerna, som funnos vid sista uppgiften, ganska lätt kunna ökas till fem millioner kronor och kanske ändå mer, och därför föreslagit detta belopp. Skulle nu någon föreställa sig, att det silfvermynt, som är äldre än 1873, är oanvändbart, ber jag att till svar derå få fasta uppmärksamheten på den paragraf i bankoreglementet, som ålägger Riksbanken att inlösa de å riksmünt och bankomynt lydande sedlar med silfvermynt, om så fordras. Om någon fordrar det, är banken sålunda skyldig inlösa nyssnämnda utelöpande sedlar med silfvermynt, och beloppet af dessa sedlar uppgick vid förra årets slut till något öfver tre millioner. Härpå väntar jag mig det svar, att silfret numera fallit så, att det icke faller någon in att fordra silfvermynt. För ögonblicket är detta förhållandet; men erfarenheten har lärt, att priset på silfret kan gå både ned och upp, och under nuvarande förhållanden i Asien är det icke omöjligt att händelser kunna inträffa som för någon tid återgåfve det sitt värde, och i sådant fall tror jag att äfven den, som mest ned-sätter silfverskiljemynt, icke skulle underlåta att såsom innehafvare af riksmüntsedlar fordra silfver för sina sedlar, om derigenom kunde förtjenas ett eller annat öre på kronan. Huru man än ser saken, tror jag därför, att det är rätt att såsom en öfvergång bibehålla det myntade silfret såsom grund för sedelutgifningsrätten. Om nu hvarje sådant förslag skall vara principiellt riktigt, derom är jag måhända icke behörig att döma, då jag själf deltagit uti det nu framställda förslaget; men att en motsatt åsigt verkligen kan hysas och äfven under dessa guldmyntstider varit framställd af andra personer än Fullmäktige och Utskottet, derpå ber jag att såsom bevis få uppläsa några rader. Det väcktes nemligen för några år sedan en motion om förändring i sedelutgifningsrätten och i densamma förekommer följande:

“Men för den praktiska tillämpningen i nu föreliggande fall anser jag, att Riksbanken jemväl bör få, såsom grund för sedelutgifningsrätt, beräkna ett till värdet begränsadt belopp i silfver, dels emedan Riksbanken framför alla andra har befogenhet att kunna köpa och sälja äfven denna ädla metall, och dels emedan det är till lättnad för allmänna rörelsen, om Riksbanken utan ränteförlust kan hålla tillräckligt förråd silfverskiljemynt. Det är alltid en bättre grund än Riksbankens allmänna kredit“. Om Herrarne vilja läsa detta stycke, så återfinnes det i motionen N:o 11 inom denna Kammare vid 1874 års riksdag, och det var Herr Wallenberg som så yttrade sig. Det gick således an år 1874, sedan guldmyntfoten var införd, att ifrågasätta icke blott att Riksbanken skulle hafva sedelutgifningsrätt grundad på silfverskiljemynt, utan äfven att den skulle hafva denna rätt grundad på plantsar, som icke äro annat än en vara. Man skulle, om man frånser den del af Herr Wallenbergs förslag, som gick ut på att banken skulle hafva sedelutgifningsrätt på plantsar, kunna till följd af tidsordningen misstänka att Fullmäktige tagit sitt förslag om de fem millionerna från de grunder som anföras i den

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

citerade strofen. Särskildt kan den åberopas till stöd därför att det kan vara något skäl att tänka på statsverkets förhållanden och att icke kasta dem å sido, hvarförutan jag ber få tillägga, att 1875 och 1876 årens Riksdagar hafva sett motioner af samme motionär, deruti ingen förändring föreslogs uti denna 5:e §. Om han sålunda nu förändrat åsigt, bör det väl ändock synas honom berättigadt, att andra försvara hans förra åsigt.

Jag hemställer således huruvida, *då* det norska och danska silfverskiljemyntet är sådant att man kan få guld därför, *då* bakom det svenska silfverskiljemyntet står svenska statsverket, som är skyldigt svara för dess inlösen, och *då* Riksbanken är tvungen att utaf det före 1873 preglade silfvermyntet behålla en del för att kunna fullgöra hvad den förbundit sig till uti sina riksmyns- och bankosedlar, det är utan all god grund man föreslår, att de fem millionerna kunna qvarstå såsom sedelutgifningsgrund. När en gång antydda förhållanden reglerats derigenom, att bankens riksmyns- och bankosedlar gått in och det före 1873 preglade silfvermyntet blifvit ommyntadt, då förfalla dessa grunder för att hafva silfver i metalliska kassan. Då qvarstår såsom grund därför statsverkets bästa, och denna grund kan Riksdagen undanröjja, om den finner lämpligare att lägga ned en eller par millioner i förskott för myntverket än att låta Riksbanken hafva sedelutgifningsrätt för en valuta, för hvilken statsverket ansvarar.

Under diskussionen hafva åtskilliga yttranden förekommit, hvilka det skulle vara mig ett nöje att besvara och hvilka äro af den art, att de synas mig visa att den förevarande frågan, såväl hvad den nu föredragna som den följande §:n beträffar, är så litet känd, att tiden icke torde vara inne för att företaga någon större förändring i densamma, men jag vill icke blanda in diskussionen om 6 § uti den om 5 §, och hvad denna senare beträffar hoppas jag Kammaren må finna, att hvad som blifvit föreslaget icke är så alldeles grundlöst, som man försökt att framställa det, hvarför jag anhåller om proposition på bifall å Utskottets hemställan i denna del.

Herr Ekman, Johan Jakob: Jag har icke hört till deras antal, som ansett, att de nuvarande grunderna för sedelutgifningsrätten äro sådana, att man bör till hvad pris som helst skaffa sig nya. Jag har hellre ansett, att med denna fråga icke borde skyndas och att det icke är lämpligt, att den behandlas så, som vid denna riksdag skett, eller att, under det riksdagen pågår, den behandlas både hos Fullmäktige i Riksbanken och inom Utskottet. Jag anser frågan så vigtig, att Fullmäktige borde få tid på sig att mellan två riksdagar öfverväga densamma och till den senare inkomma med förslag samt att Utskottet då borde närmare pröfva detsamma och till Riksdagen göra framställning i frågan. Jag tror mig äfven kunna påstå, att något förslag i frågan icke skulle från Banko-Utskottet hafva kommit in till denna Riksdag, derest icke samme outtröttlige motionär, som tre gånger förut väckt förslag angående sedelutgifningsrätten, alla afvikande från hvaran-

dra, nu åter kommit fram med ett förslag, likaledes afvikande från de föregående. När detta förslag kom in till Banko-Utskottet, remitterade Utskottet detsamma till Fullmäktige, hvilka uti afgifvet yttrande afstyrkte detsamma till alla delar. Icke heller inom Utskottet väckte det några särdeles sympatier; det var icke mer än en af dess ledamöter, som obetingadt anslöt sig till förslaget och uttalade sig till förmån för detsamma. Emellertid beslöt Utskottet att ingå till Fullmäktige och begära, att de ville redan till innevarande Riksdag inkomma med eget förslag, och det är detta förslag, som Utskottet nu vågat för Kamrarne framlägga. Jag tror icke, att detta förslag kan sägas hafva någon lång framtid för sig; men jag tror, att det är det enda, som, om man icke vill bibehålla de nuvarande stadgandena, har utsigt att kunna vinna bifall och som har skäl för sig under nu rådande förhållanden. Hvad nu beträffar den föredragna 5:e §:n, är jag så fullkomligt förekommen af den föregående talaren, att jag knappt har något att tillägga till de skäl för bifall, hvilka han anført. Jag vill endast fästa uppmärksamheten på, att, då det gamla silfvermyntet kommer att upphöra att vara lagligt betalningsmedel, hvad en-riksdalers-stycken och derutöfver beträffar vid 1878 års slut och mindre myntstycken vid 1881 års slut, lär det blifva nödvändigt, att Myntverket går i författning om pregling af silfvermynt, för att ersätta det gamla mynt, som säkerligen kommer att vid nämnda tider till icke obetydligt belopp inströmma. Under sådana förhållanden är det klart, att Riksbanken, om den är tvungen att taga emot huru mycket silfvermynt som helst, skulle råka ut för stora olägenheter, om den icke vore berättigad att på detta mynt utgifva sedlar. Skulle åter Riksbanken icke kunna eller anses icke böra åläggas att mottaga detta silfvermynt till obegränsadt belopp, utan det skulle stanna i myntverket, så följer deraf, att Riksdagen finge anslå ett förskott till Kongl. Maj:t för beredande af det silfvermynt, som behöfdes för allmänna rörelsen. Finner Riksdagen, att den bör underkasta sig den ränteförlust, som deraf skulle uppkomma, då är allt väl; men finner Riksdagen icke detta, då tror jag Riksdagen bör antaga det förslag, som här är framlagdt. Här har redan blifvit anmärkt, att svenska, norska och danska staterna stå bakom detta skiljemynt, hvilket dessa stater garantera och inlösa med guldmynt. Det lär väl då icke kunna sägas vara någon lös grund, på hvilken denna sedelutgifning hvilar. Kan man, såsom t. ex. i England, utgifva sedlar på statens skuld, så kan man väl göra det på en skuld af svenska, norska och danska staterna, *fastän* man har en ej alldeles värdelös pant. Jag tror således, att det förslag, som nu är framlagdt, om det också icke har utsigt att räcka länge och jag för min del lika gerna sett, att allt fått förblifva vid det gamla, likväl går i den rätta rigtningen, och då Banko-Utskottet på grund af de förhållanden, som ega rum, ansett sig böra komma in med detsamma, vågar jag tillstyrka bifall till Utskottets förslag i den nu föredragna §:n.

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

Herr von Braun: Enligt § 14 af bankoreglementet kan metalliska kassan nedgå till 10 millioner, under hvilken summa den icke får hållas. Skulle nu, såsom Utskottet föreslagit, 5 millioner af denna kassa kunna komma att bestå af silfverskiljemynt, skulle det hända att kassan endast hade 5 millioner guldmynt till inlösen af en sedelstock, som belöpte sig till 40 millioner. För min del tror jag det icke vara sundt och godt att stifta en lag, som kan föranleda en sådan ytterlighet, och detta är ännu ett skäl, hvarför jag yrkar bifall till den af mig framställda reservation.

Herr von Ehrenheim: Då Banko-Utskottet remitterade Herr Wallenbergs motion till Fullmäktige, inskränkte sig Fullmäktige till att bemöta den framställning, som Herr Wallenberg gjort, och till att afstyrka att någon åtgärd med anledning af motionen måtte vidtagas. Jag får säga, att jag är så konservativ i fråga om de nuvarande grunderna för Riksbankens sedelutgifningsrätt, att jag med särdeles nöje biträdde detta afstyrkande, men då Utskottet återremitterade frågan till Fullmäktige, ansågo sig Fullmäktige hafva skyldighet att söka framställa ett förslag, som kunde vid de nuvarande förhållandena framställas och åtminstone i någon mån lända till nytta. Det syntes oss då vara tydligt, att en begränsning af den sedelutgifningsrätt på silfver, som banken för närvarande har, kunde vara lämplig, men att ett fullkomligt uteslutande af denna sedelutgifningsrätt icke vore rådligt. Vi trodde oss företrädesvis böra tillse, att icke genom lagstiftningsåtgärder sådana förhållanden kunde framkallas som försvagade Riksbankens förmåga att gagna den allmänna rörelsen. En talare har redan på det tydligaste sätt visat, att den valuta, som innehålles i silfver, icke är så dålig, som man på vissa håll velat framställa, och att det visserligen ej finnes ringaste skäl att ställa den i jembredd med kopparskiljemyntet, hvilket aldrig, åtminstone icke på senare tider, räknats bland Riksbankens valutor och hvilket icke heller har något verkligt värde jemfördt med dess pregelvärde. För min del får jag säga, att jag, lika med Banko-Utskottets ärade ordförande, gerna sett, att allt fått blifva vid det gamla, men i den händelse, att någon förändring i denna paragraf skall vidtagas, anhåller jag, att den må blifva i öfverensstämmelse med Utskottets hemställan, och jag tillåter mig särskildt att fästa uppmärksamheten på det vanskliga i att minska bankens sedelutgifningsrätt genom bifall till det af Herr Wijkander framställda förslag, utan att i sammanhang dermed veta hvilket beslut man kommer att fatta vid nästa paragraf, som dock kommer att väsentligt inverka på det hela.

Herr Wallenberg: Af några yttranden som blifvit fälda känner jag mig manad att ännu en gång anföra något i denna fråga. Här har yttrats, att "Fullmäktige borde hafva fått tid på sig". 1871 skref Banko-Utskottet till Fullmäktige i denna fråga, och den har sedermera varit före vid 4 riksdagar af de 6 eller 7 som sedan dess passerat, så att icke har man gått förhastadt till

väga. Vidare har yttrats förvåning öfver att jag icke förut föreslagit att sedlar ej skola utgifvas på bankens silfver. Jag har ansett, att några år borde först förflyta sedan reformen med afseende å guldmynt infördes; men sedan vi fått guldmynt såsom värdemätare, är det icke lämpligt, att man intager silfverskiljemynt bland Riksbankens metalliska kassa, och det så mycket mindre som man i en och samma likvid icke får betala mer än 20 kronor af så beskaffadt skiljemynt, och man får icke använda detta till inlösen af banksedlar, som kunna med guldmynt invexlas. Nu har man åberopat, att detta mynt skulle vara så värdefullt, emedan staten står bakom pregeln. Men om man skulle föra till metalliska kassan allt i banken som är värdefullt, så skulle man få den temligen stor och betydlig. Vi hafva t. ex. i Riksbanken engelska consols, och de må väl vara värdefulla och sådana förbindelser som ovedersägligen äro lätta att förvandla i guld. Hvarför skola ej *de* föras till metalliska kassan? Jag kan icke se, att den omständighet att silfverskiljemyntet skall invexlas med guld är något skäl för att bibehålla det bland Riksbankens metalliska kassa, då det i alla fall blott är ett myntrepresentativ. Då skulle man också föra dit åtskilligt annat.

Med anledning af Utskottets ordförandes yttrande ber jag att få erinra derom, att så alldeles ofruktbara hafva mina sträfvanden i denna fråga icke varit, ty, om man jemför mina motioner med de af Riksdagen fattade beslut och det nu gällande bankoreglementet med 1870 års reglemente, så finner man en betydlig skilnad, och jag tillåter mig att tillskrifva mig en väsentlig del i dessa ändringar och förbättringar. Om det nu är nödvändigt, får jag väl komma hvart år i stället för hvartannat; det blir hela följden af Utskottets obenägenhet. Säkert är, att förr än man kommer till enkelhet och klarhet i dessa frågor bör man icke stanna. Man får icke tveka att föra öfverläggningen till slut i en så solklar sak som denna, och erfarenheten har gifvit vid handen, att Riksbanken icke har någon olägenhet af det biträde den lemnat statsverket genom att invexla det äldre silfvermyntet. Jag har läst upp en tabell öfver Riksbankens obegagnade sedelutgifts-rätt under de sista tolf månaderna. Medelsiffran är under den tiden 14,500,000 kronor. Således behöfver man icke för den delen öka bankens sedelutgifts-rätt, och det är alldeles icke ifrågasatt att minska Riksbankens sedelutgifts-rätt, såsom Herr Dufwa velat göra troligt. Jag vill gifva Riksbanken så stor sedelutgifts-rätt som den behöfver, men jag vill icke öka den så, som i detta betänkande ifrågasättes, utan att göra en förbättring i uppgifterna. Hvar sak skall nemligen enkelt och tydligt förkomma på sitt ställe och under sin rätta benämning. Herrar Fullmäktige anföra i början af sitt yttrande om mig och min motion: "För "utelöpande sedlar" har han icke funnit något annat namn än det, som redan i Riksbankens reglemente begagnas, men hvad "sedelstock" beträffar, stryker han helt enkelt ut både namnet och saken. Att detta skulle vara att "allmänt begagna samma uttryck, då det är fråga om samma sak" torde vara en lika

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

fullständig förvillelse, som det många gånger visat sig vara att tro sig vinna "enkelhet och reda" endast genom att stryka bort namn eller saker."

Nu är händelsen till all olycka den, att Utskottet verkligen strukit det kära namn *sedelstock*, som fullmäktige hållit så hårdt på, men jag tror icke, att det sätt att resonnera, som fullmäktige använt, har någon tillämpning, utan det hör alldeles icke till denna sak, lika litet som bankofullmäktiges resonnement, att om man rör vid dessa paragrafer, så får Riksbanken kanske stänga sin lånerörelse. Hvar skall Riksbanken då göra af sina medel, af sina trettiofem millioner kronor egna fonder, af de anförtrödda medlen som gå till fullt ut lika mycket och af sina andra tillgångar? Jag kan icke finna någon möjlighet, att Riksbanken, därför att *uppgifterna* angående kassa och banksedelutgifningsrätt blifva klara och rediga, behöfver ändra sin utlåningsrörelse, och icke kan någon misstänka fullmäktige att betrakta sedelutgifningsrätten såsom *kapital* och att obetänksamt utlåna alla de banksedlar, som Riksbanken är berättigad utlemna, utan att hafva öfverskridit sedelutgifningsrätten. Vi sågo t. ex. att under Juli 1876 uppgick den "obegagnade sedelutgifningsrätten" till 22,600,000 kronor, men Riksbanken hade då icke stort mera än 7 millioner kronor guld i sin kassa, och därför var det icke så lätt att släppa ut de 22 millionerna "obegagnad sedelutgifningsrätt". För min del kan jag icke fatta, att här är något som bör hindra Kamraren att fatta ett klart och tydligt beslut, men jag skall verkligen göra ett förslag, hvilket det skall blifva egendomligt att få se om det skall förkastas af fullmäktige och Banko-Utskottet. En ledamot af Kamraren, som tillika är deputerad i Riksbanken, har uttryckligen förklarat, att det förhållande, som min motion afser, bör ega rum endast *tills vidare* samt att man blott vill se tiden an, och detsamma har Utskottets ordförande sagt. Jag ber då att få föreslå en förändring i Utskottets utlåtande som icke skall vara annat än ett tillmötesgående och en förklaring, att de Herrar som vilja se tiden an må få göra det. Jag skall gå in på att dessa 5 millioner få bibehållas, men ber att i denna paragraf i stället för ordet "äfvensom" insättas orden "samt tills vidare". Då finnes åtminstone en förklaringsgrund i detta förhållande.

Jag fick i dag af en tillfällighet med posten det förslag som Regeringen i Finland framlagt om införande af guldmynt i Finland. Denna reform fordrar åtskilliga förändringar i reglementet för Finlands bank. Landtdagen sammanträder i Finland endast hvar femte år, och således får man der vara förutseende. Reglementets sjunde paragraf föreslår att metalliska kassan skall utgöras af myntadt och omyntadt guld, banken tillhörigt.

Det erkänner således intet annat än guld i kassan. Men så kommer: "Tills vidare och till dess regeringen annorlunda beslutar må högst ett värde af fem millioner finska mark uti *silfverplants* inräknas såsom grund för sedelutgifningsrätt".

Der hafva de tagit silfver i plantsar och icke silfverskiljemynt, som är vida mindre värdt. Jag vill icke förändra den re-

daktion, som Banko-Utskottet föreslagit, men jag hemställer, att stadgandet deri måtte blifva ett tills vidare och att man således icke erkänner det vara i princip rätt att taga upp silfver i metalliska kassan sedan man öfvergått till guldmynt. Det är en väsentlig skilnad mellan förhållandena *före* denna reforms genomförande och tre år efter det den blifvit fullkomligt genomförd. Medan mina tankar äro åt detta håll, ber jag att få fästa mig vid Herr von Brauns yttrande, att metalliska kassan kunde komma att bestå af 5 millioner guldmynt och 5 millioner silfverskiljemynt. Det kunde verkligen komma att ske, men ett sådant förhållande har förbjudits för Finlands bank genom att stadga, att detta silfver aldrig får uppgå till mer än en femtedel af kassan. Det är för-sigtigare än att såsom vi hafva qvar bestämmelsen om de 10 millionerna, hvilken kunde gå an år 1845, då rörelsen var liten; men nu är denna summa orimligt låg. Finlands bank skall hålla 20 millioner mark d. v. s. ungefär 15 millioner kronor såsom *minimum*.

Jag frånträder för tillfället mitt förra yrkande och anhåller om proposition på bifall till Utskottets förslag med den ändring, att ordet "äfvensom" utbytes mot "samt tills vidare".

Herr Statsrådet Forssell: Jag har begärt ordet icke för att deltaga i diskussionen om de lämpligaste bestämmelserna för Riksbankens sedelutgifningsrätt, utan endast för att vitsorda, hvad redan en af bankofullmäktige upplyst, att en inskränkning af bankens metalliska kassa till allenast guld, skulle i detta ögonblick och kanske för några år vålla statsverket betydlig olägenhet, men då de skäl, som härför redan anförts, varit tillräckliga att öfvertyga äfven den siste talaren, anser jag mig icke vidare behöfva motivera detta mitt uttalande.

Herr Ekman: Det anmärktes af en talare, som hade ordet efter mig, att i § 14 af bankoreglementet finnes stadgad, att bankens metalliska kassa icke får nedgå under ett belopp af 10 millioner. Han ansåg, att om Riksbanken berättigades att utgifva sedlar på silfvermynt till ett belopp af fem millioner, skulle denna bestämmelse ej kunna förenas med den, som nu finnes i § 14. Jag ber då blott att få fästa uppmärksamheten på, att Utskottet naturligtvis kommer att behandla alla de paragrafer, som komma att beröras af de beslut, hvilka i dag blifva fattade rörande det nu föredragna betänkandet, och åtminstone har jag klart för mig, att nämnda § 14 måste komma att förändras i fall § 5 kommer att antagas enligt Utskottets förslag.

Då den, som väckt motionen i denna fråga, inskränkt sig till att endast yrka en ändring af § 5 med tillsättande af ordet "tills vidare", torde jag icke behöfva yttra mig om något vidare än just detta förslag, hvilket jag för min del ej kan ingå på. Bankoreglementet behandlas af Riksdagen årligen; det gäller för ett år, hvarken längre eller kortare. Att då sätta in ett "tills vidare" vore rent af en motsägelse, en antydning om att man icke, då man

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

Förändrade bestämmelser rörande Riksbankens sedelutgifningsrätt (Forts.) behandlat reglementet tänkt på att detta ovilkorligen gäller blott för en viss tid.

Herr Ribbing: Det är alldeles icke angenämt att fortsätta med en så olika mening som jag har emot bankofullmäktige, för hvilka man har ett så stort förtroende som jag hyser för de nuvarande; men jag kan dock icke underlåta att bedja att för andra gången få yttra några ord i frågan, särskildt för att upptaga några invändningar, som blifvit gjorda mot det förslag jag framställt.

Man har sagt, att man icke ser någon våda af att bibehålla de nu gällande stadgandena, att det icke brådskar med någon förändring och att grunderna för sedelutgifningsrätten ej äro så förkastliga, att någon förändring bör ske hastigt. För min del skulle jag visserligen vara af samma mening att någon våda ej finnes i att bibehålla grunderna oförändrade; men då saken är på tal, kan man ju icke annat än uttala sin mening, och då måste jag säga, att jag icke kan anse det såsom annat än ett mycket vackert tal hvad deputeraden i Riksbanken yttrat derom, att Riksbanken ej är till för sin egen skull utan för allmänhetens. Jag undrar just hvad denna förändring skulle med afseende derå åstadkomma. Det yttrades, att Riksdagen icke försett myntverket med något förlag, och till dess skulle man vara nödsakad att behålla dessa 5 millioner silfver i den metalliska kassan. Efter hvad jag fått mig meddeladt har dock myntverket ett ganska vackert förlag, eller 140,000 kronor af Kongl. Maj:t för sin utmyntning, och jag är öfvertygad, att sedan myntverket fått sig ålagdt att förse rörelsen med skiljemynt af så väl brons som silfver, skall Kongl. Maj:t icke sätta myntverket i någon förlägenhet. Jag tror också, att Kongl. Maj:t i det fallet har fullt fria händer. Jag ber att få påpeka, att de fem reservanterne emot Utskottets förslag äro, oaktadt de afgifvit särskilda reservationer, i den punkten fullt eniga. Alla dessa fem hafva varit af den åsigt, att silfverskiljemyntet icke längre borde utgöra någon del af den metalliska kassan eller grund för sedelutgifningsrätt. Endast detta har jag velat påpeka, och derjemte anhåller jag ännu en gång om bifall till hvad i min reservation är föreslaget angående § 5.

Herr Dufwa: Jag hade ämnat besvara Herr von Brauns yttrande om § 14, men är i den delen förekommen af Herr Ekman. Detsamma är också i det närmaste förhållandet med Herr Wallenbergs förslag att insätta ordet "tillsvidare" i en förevarande paragraf; men då, om jag fattat det rätt, nära nog en uppmaning stälts till mig att yttra mig härom, så får jag, säga, att så obetydlig saken än kan vara att tvista om, anser jag vid det förhållande, att det åligger Banko-Utskottet vid hvarje riksdag att genomgå bankoreglementet, efterse hvilka förändringar deri behöfvas och föreslå dessa, att den föreslagna insättningen af orden "tills vidare" uti ett stadgande, som är underkastadt en sådan tillsyn och så täta förändringar, är olämplig, och kan därför ej instämma i detta förslag.

Herr Wallenberg yttrade åtskilligt annat, som jag kunde vara hågad att svara på, men som det hörde till § 6, ber jag att nu få lemna det obesvaradt och låta svaret bero på, huru diskussionen blir om den paragrafen.

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

Herr Bennich: Då jag anser bankoreglementet böra med stor varsamhet behandlas och icke utan verkligt trängande skäl förändras; då jag delar det förtroende, som Kammaren under flera år visat sina nu varande bankofullmäktige och dessa i sitt först afgifna yttrande ganska tydligt gifvit till känna att de anse ur Riksbankens synpunkt någon förändring icke vara erforderlig; och då slutligen Banko-Utskottets ordförande, såsom det synts mig, endast motvilligt biträdt det förslag till ändring som här är under öfverläggning; så har jag af alla dessa omständigheter för mig tillräcklig anledning att hemställa, att Kammaren måtte afslå den nu föredragna paragrafen.

Herr Wijkander: Då motionären sjelf funnit sig så öfvertygad af åtskilliga talare, att han varit färdig att acceptera Utskottets förslag till denna paragraf, endast med tillsättande af ordet *tills vidare*, så borde jag kanske också vara färdig härtill, men jag är det icke. När man erkänner, att stadgandet i den föreslagna § 5 är principiellt origtigt, och när man betonar, att det kan försvaras endast såsom ett öfvergångsstadgande, kan deraf ej för mig framgå annat, än att paragrafen icke bör bifallas. Jag ber således att få ändra mitt yrkande derhän, att jag anhåller få instämma med den siste talaren uti yrkandet om afslag. Härför har jag äfven det skäl, att Andra Kammaren afslagit båda de af Utskottet framställda förslag till ändringar. Ett ytterligare skäl dertill, som jag genast från början betonade, är, att jag icke tror, att tiden är så beskaffad, att det för närvarande är nyttigt att göra dylika ändringar, och då derjemte, såsom den siste talaren anmärkt, bankofullmäktige endast motvilligt framlagt sitt förslag, finner jag äfven deri en anledning att, med återtagande af mitt förra yrkande, hemställa om afslag.

Herr Wallenberg: Jag hade nästan väntat mig, att det icke skulle lyckas taga de ärade talarne på ordet, då de förklarat, att det endast var en öfvergångsbestämmelse som var i fråga, och det har visat sig, att jag hade rätt i min väntan, enär mitt förslag om insättande af ordet *tills vidare* icke blifvit accepterat. Det kan dock icke förnekas att deras förslag innebär en alldeles *ny* bestämmelse, ty skiljemyntets fulla namnvärde har icke förut inrymts i den "metalliska kassan".

För att minska antalet af propositioner, som ändock äro 3, anhåller jag att få återtaga mitt yrkande, då det icke föll de ärade talarne i smaken, och jag förenar mig i Herr Ribbings yrkande.

Herr Mannerskantz: Jag anhåller att få instämma i Herr Bennichs yrkande så väl i afseende på den 5 som äfven den 6 §.

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

Det är verkligen med förvåning, jag hört den öfverläggning, som här egt rum i dag, ty det förefaller mig, som om man å alla sidor temligen lättsinnigt behandlat innehållet i dessa paragrafer och icke uppfattat, att just på dessa paragrafer hvilat hela Riksbankens säkerhet. Långt ifrån att dessa paragrafer år 1845 blifvit origtigt uppgjorda, äro de så fullkomligt axiomatiskt rigtiga, att, äfven om några detaljförändringar kunna behöfvas, de dock innehålla de hufvudgrunder, på hvilka Riksbankens sedelutgifningsrätt hvilat, och så länge man bibehåller de föreskrifter, angående sedelstockens förhållande till den metalliska kassan, som der finnas bestämda, kan man vara säker på att banken under alla förhållanden i afseende å sina sedlars inlösen kan uppfylla sina förbindelser. Det är därför som jag på det kraftigaste påyrkar, att dessa paragrafer må blifva i hufvudsak orubbade. Jag medgifver väl, att den ärade talaren på stockholmsbanken kan hafva rätt i afseende på 5 §, men han har så mycket mer orätt i fråga om den sjette, emedan han der vill lägga en grund för Riksbankens sedelutgifning, som alldeles står i strid med den som vi nu hafva, och derigenom enligt min tanke mångfaldigt skulle försämra bankens ställning och lätt kunna göra den lika osäker och vacklande, som den hittills varit fast och pålitlig. Jag hade ämnat vänta med att uttala mitt omdöme om den nu af Utskottet föreslagna 6 §, till dess den blifvit föredragen, men då frågans utgång i Andra Kammaren blifvit så lycklig, att det icke tyckes blifva något af med de föreslagna förändringarne, begagnar jag mig af tillfället, då jag nu har ordet, för att yttra mig för afslag å 6 §, och jag kan icke underlåta att uttrycka min tillfredsställelse öfver att dessa paragrafer nu få blifva orubbade.

Här har blifvit yttradt, att bankoreglementet icke gäller för mer än ett år; ja, det är just deri, som hela olyckan ligger, att för hvarje riksdag dessa paragrafer så att säga hänga på ett hårstrå, och jag upprepar det och kan icke för ofta upprepa det, att det är på dem som hela bankens säkerhet hvilat, och det vore därför högligen önskvärdt, om de hade mer stadga och icke gäldade blott *tills vidare*, så att de icke behöfde att hvar eller hvarannan riksdag vara utsatta för nya ändringsförslag.

Jag yrkar afslag å så väl 5 som 6 §§.

Herr von Braun: Jag anhåller endast att få fästa den siste talarens uppmärksamhet derpå, att vi sedan 1875 fått guld i stället för silfver till standard, och detta föranleder naturligtvis ändring i 5 §.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under den samma hade yrkats dels bifall till Utskottets i fråga varande förslag; dels att Kammaren måtte besluta, att den förevarande paragrafen skulle erhålla följande förändrade lydelse: "Såsom metallisk kassa anses och beräknas allt Riksbanken tillhörigt inom landet befintligt svenskt och utländskt guldmynt samt omyntadt guld"; dels slutligen att

Utskottets förslag skulle afslås och den i frågavarande paragrafen bibehållas oförändrad.

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

Härefter framställdes först proposition på bifall till Utskottets förslag, hvarvid svarades nej, sedermera proposition på paragrafens antagande med ofvan anförda lydelse, hvartill jemväl svarades nej, och slutligen proposition på afslag å Utskottets förslag och paragrafens bibehållande vid dess nuvarande lydelse, hvilken proposition med ja besvarades.

Utskottets förslag till förändrad lydelse af § 6 i bankoreglementet.

Herr Bennich: På de af mig förut i korthet anförda skäl och i öfverensstämmelse med Kammarens beslut angående § 5 hemställer jag om afslag äfven å denna paragraf.

Herr Wallenberg: Jag tycker ändock, att det är alldeles för ledigt att icke fästa någon uppmärksamhet vid den förändring som bankofullmäktige här föreslagit och som går ut på, att $\frac{1}{3}$ af de på upp- och afskrifningsräkning och folioräkning inestående medel äfven som $\frac{1}{3}$ af outtagna andelar af beviljade kassakreditiv skall inräknas bland utelöpande banksedlar. Vid 1872 och 1874 års riksdagar beslöts, att de på beviljade kassakreditiv outtagna belopp äfvensom de på upp- och afskrifning inestående medel *icke* skulle anses såsom utelöpande banksedlar, emedan man då sade att dit borde hänföras endast *icke* räntebärande medel. Om jag får tro mina ögon, hafva bankofullmäktige nu tillstyrkt ändring i dessa bestämmelser, men jag kan icke finna, att några nya och förändrade förhållanden inträdt, som kunnat vara orsaken dertill, ty i fråga varande medel äro väl icke af samma natur som utelöpande banksedlar, om man också anser dem böra vara föremål för någon slags beräkning, som göres inom bankens styrelse. Att tänka på sina kassaförhållanden är en helt annan sak än att i uppgifterna upptaga dessa medel såsom utelöpande sedlar.

Jag har endast velat uttrycka min förvåning öfver att Bankofullmäktige ånyo tagit upp detta förslag.

Herr Dufva: Om jag trodde, att denna fråga skulle blifva föremål för en längre öfverläggning, skulle jag önska att något utveckla det yttrande, som af en ärad representant för Kalmar län nyss fälades, eller att de grunder för Riksbankens sedelutgifningsrätt, som år 1845 antogs, voro för den tiden förträffliga och väl beräknade och att de så visat sig under den gångna tiden, men jag vill icke nu onödigtvis förlänga diskussionen, utan ber blott att få fästa uppmärksamheten på att de hufvudgrunder, som då antogs, voro att man, med förkastande af den förut begagnade metoden att sedelutgifningsrätten skulle stå i något multipelförhållande till de metalliska tillgångarne, antog ett bestämdt belopp, eller 30 millioner utöfver vissa såsom metalliska tillgångar ansedda valutor, och för det andra, att vid begagnandet af sedelutgifnings-

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

rätten alltid skulle iakttagas, att Riksbanken reserverade tillgån-
gar till fullgörande af sina vid anfordran förfallna förbindelser.
Denna senare bestämmelse, hvilken är den, som af motionären på
stockholmsbanken nu vid fjerde riksdagen anfalles, är för en bank
med den egendomliga ställning som Sveriges Riksbank efter min
öfvertygelse ganska väl beräknad och ganska nödvändig, och jag
har därför såsom bankofullmäktig städse gjort hvad jag kunnat
för att bevara den, ehuru väl den såsom mycket annat behöfver i
tillämpningen undergå jemkningar till följd af ändrade tidsförhål-
landen. Då det nu af vederbörlig myndighet, Banko-Utskottet,
begärdes att fullmäktige skulle afgifva yttrande, i hvilket afseen-
de grunderna för bankens sedelutgifningsrätt möjligen skulle kunna
ändras, hafva fullmäktige alltså afgifvit ett sådant yttrande, och
då häri föreslås att nu varande vid anfordran förfallande förbin-
delser skulle i ett visst procentförhållande inräknas i sedelutgif-
ningsrätten, tror jag icke att någon vill påstå, att detta procent-
förhållande skulle vara absolut riktigt, men fullmäktige hafva
föreslagit detta såsom en för nu varande förhållanden lämplig ut-
veckling af 1845 års princip, att medel alltid skola finnas reser-
verade för fullgörande af bankens vid anfordran förfallna förbin-
delser. Det är nödvändigt för Riksbanken, hvilken måste ställa
sina affärer något mera tryggt och något mindre på spekulation
än hvad som må vara tillbörligt för andra bankinrättningar, att
icke förbise dessa vid anfordran förfallna förbindelser, och det
lider icke tvifvel för den, som vill göra sig reda för förhållandena,
att om man borttager denna grund, bereder man för bankstyrel-
sen möjlighet att utsträcka sedelutgifningen så långt, att det icke
inom dess stadgade gräns finnes medel att möta dessa förbindelser.
och man har då till äfventyrs icke annan utväg att tillgripa än
att inskränka lånerörelsen och således göra hvad som ej är nyt-
tigt för bankens ändamål, som är att betjena den allmänna rö-
relsen. Jag vet mycket väl, att man får höra, att detta icke är
att befara, då man har vaxelpportföljen att skicka till diskontering
och utländska valutor, som kunna försäljas, men det inträffar
ibland så besynnerligt, att, när de dåliga tiderna komma, har
landets exportrörelse icke varit den bästa, vaxelpportföljen är klen
och de utländska valutorna kunna icke säljas annat än med större
förlust. Då finnas icke andra åtgärder att vidtaga än sådana.
som drabba rörelsen, och jag tror, att bankens styrelse alltid bör
söka bevara bankens ställning sådan, att rörelsens behof till-
godoses.

Hvad beträffar det, som här blifvit anfördt i saken, vill jag
utan att vara vidlyftig söka bemöta någon del deraf. Herr Wal-
lenberg har yttrat, att hvad fullmäktige föreslagit skulle vara en
förkastelse af hvad Riksdagen föregående år beslutat, och det-
samma har yttrats af en gammal ledamot i Banko-Utskottet, som
tillika förklarade, att fullmäktiges förslag var "reaktionärt". Jag
skall söka visa, huru det hänger ihop med dessa påståenden, och
må hända kunna Herrarne deraf finna, bland annat, att stunden
ännu icke är inne att företaga någon ny lagstiftning i dessa frå-

gor, ty hvad man än må göra, bör man åtminstone veta, hvad som är gjordt. De äldre stadganden, hvilka varit gällande rörande sedelutgifningsrätten, framställes i en motion, som vid riksdagen 1874 afgafs af Herr Wallenberg och hvori han talar om bankoreglementets grunder i detta ämne, såsom ofta underkastade förändringar. Fullmäktige afgåfvo på Banko-Utskottets föreskrift yttrande öfver denna motion, och i detta yttrande visades nästan punkt för punkt, huru som de så kallade ändringarne icke voro annat än ett ständigt vidhållande af hufvudgrundsatsen, ehuru under bankens fortgående utveckling, då ändring skedde i benämningen på afdelningarne af banken, i sättet för kommunikation mellan de olika afdelningarne, då nya rörelsegränar upptogos och dylikt, till följd deraf jemkningar måste ske i ordalagen för att ställa de nya förhållandena i samband med det gamla. Detta allt rubricerades af motionären såsom omkastningar i stadgandena om bankens sedelutgifningsrätt, men i själfva verket har icke någon större förändring i grunderna för denna rätt skett förr än 1872, då fullmäktige till följd af Banko-Utskottets vid föregående Riksdag gifna föreskrift afgåfvo förslag till nytt bankoreglemente. I detta förslag intogo fullmäktige dels en förändrad lydelse af nu varande 5 §, hvarigenom den metalliska kassan inskränktes till verkliga metalliska tillgångar, dels ock en ändring af de stadganden som motsvarade 6 §, hvarigenom å ena sidan vaxportföljen undantogs från de valutor, på hvilka sedelutgifning fick grundas, och å andra sidan låne- och kreditivförslagen uteslötos från de medel, för hvilka tillgångar skulle hållas inne i sedelstocken. Detta förslag förordades af Banko-Utskottet och godkändes af Riksdagen, och den sålunda viktiga åtgärden att utesluta låne- och kreditivförslagen från de medel, som skulle ingå i sedelstocken, har nu af motionären samt de, som biträdt hans åsigt, och bland dessa af en reservant inom Utskottet, framstälts så, som om de kassakreditiv, om hvilka i Utskottets föreliggande förslag är fråga, varit inräknade i sedelstocken och Riksdagen 1872 underkänt denna beräkning. De låne- och kreditiv-förslag som 1872 utgingo ur sedelstocken voro dock något helt annat, och jag skall be att till upplysning om saken få i enlighet med den sista uppgiften före förslagets framställande, nemligen den af den 30 December 1871, göra något närmare reda för hvad frågan gälde. Till bevis huru strängt man vidhöll grundsatsen, att alla bankens vid anfordran förfallna förbindelser skulle inräknas i sedelstocken, torde få erinras, att de medel som anvisades till Riksbankens lånerörelse, hvilken förr sköttes af fristående kontor, enär äfven diskontverket här i Stockholm var fristående, ansågos hafva blifvit banken afhända, så att hvad som icke var i lån utlemnadt borde inräknas i sedelstocken. Än vidare betraktades på samma sätt de förslag, som voro utfästa åt de s. k. filialbankerna, så att i den mån dessa voro oanvända de likaledes inräknades i sedelstocken. Jag åberopar detta såsom bevis för huru strängt man höll på, att medel skulle finnas till alla bankens vid anfordran förfallna förbindelser. Vid slutet af 1871 funnos visserligen en

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

del filialbanker qvar, men dessa skulle inom få år upphöra, och deras kreditivförslag voro redan då nedsatta, så att hela den summa, som hölls inne för dem, utgjorde icke mer än 1,789.000 kronor, medan de till diskontkontoret och lånekontoren för utlåning anvisade, men icke utlånade medel, som inräknades i sedelstocken, och till hvilkas betäckande medel undantogos af de till sedelutgifning beviljade 30,000,000 kronor, uppgingo till 8,300,000. Det lär emellertid lätt inses, att detta var något helt annat än den kassakreditiv-rörelse, som bedrifves af Riksbanken. Och då man framställer detta förslag att hålla inne medel för kassakreditivrörelsen såsom utdömdt af Riksdagen år 1872 och till följd deraf reaktionärt, visar det sig för den, som tager reda på verkliga förhållandet, att det var något helt annat, som 1872 års fullmäktige föreslog och 1872 års Riksdag biföll, än hvad som omformäldes för Riksdagen dels i Herr Wallenbergs motion vid 1874 års riksdag, dels ock nu af samme motionär och åtskilliga andra ledamöter, som yttrat sig. Då man i frågans bedömande utgår från sådan grund, må det vara tillåtet att befara det saken icke blifvit tillräckligt öfvervägd.

En annan uppgift, som också åberopats, är att upp- och afskrifningsmedlen skulle blifvit 1874 af Riksdagen utdömda från inräknande i sedelstocken. Förhållandet med denna sak är, att, när fullmäktige 1872 föreslog att utrikesvexlarne skulle upphöra att vara sedelutgifningsgrund samt obegagnade delar af låne- och kreditivförslagen utgå från beräkningen af sedelstocken, föreslogs äfven, att upp- och afskrifningsmedlen, som tillhörde en rörelse tillkommen efter 1845, skulle räknas in i sedelstocken, emedan de voro vid anfordran förfallna förbindelser. Detta bifölls också af Riksdagen och intogs i 1872 års bankoreglemente, men efter då gällande stadgar hade de enskilda bankerna rätt att sätta in medel på upp- och afskrifning, och då dessa ganska allmänt började begagna dylika räkningar i ökadtt mått och der hålla inne högst betydliga belopp, blef derigenom och genom den då varande depositionsrörelsen, eller nu varande folioräkningsrörelsen, sedelutgifningen ganska mycket stängd. Detta föranledde fullmäktige att 1874 hos Banko-Utskottet föreslå dels att de enskilda bankinrättningarne skulle utestängas från att hafva medel på upp- och afskrifningsräkning och dels, emedan man förutsåg att der efter upp- och afskrifningsmedlen skulle komma att högst betydligt minskas, att de på denna räkning innestående medel skulle utgå ur sedelstocken. Af den sista uppgiften före detta förslags framställande, nemligen den af den 31 December 1873, visade sig, att dessa på upp- och afskrifningsräkning innestående medel den tiden voro nära 12,000,000 kronor till följd af de enskilda bankernas insättningar, medan de på depositionsräkning insatta medlen icke utgjorde mer än något öfver 9,000,000 kronor. Då rättigheten att insätta medel på upp- och afskrifningsräkning förändrades, nedgingo dessa medel till ett jemförelsevis obetydligt belopp, och det var just i förväntan derom det förslag framställdes, som Riksdagen biföll, om dessa medels uteslutande från sedelstocken.

Då nu fullmäktige, såsom redan är sagdt, fingo sig af Utskottet ålagdt att afgifva yttrande om de förändringar, de kunde anse lämpliga i stadgarne om sedelutgifningsrätten, tror jag att den, som vill göra sig reda för ställningen och erkänna att 1845 års grunder, under hvilka vi lefvat en mansålder och under hvilka banken fullgjort sina förbindelser, tidsals under icke särdeles gynsamma omständigheter, icke böra onödigtvis rubbas, måste medgifva, att det för fullmäktige låg temligen nära att föreslå, att, i stället för ett ensidigt fasthållande af folioräkningsmedlen, man borde hålla inne medel för betäckande af en del af *samtliga* de vid anfordran förfallna förbindelserna, d. v. s. folioräkningsmedlen, upp- och afskrifningsmedlen samt uttagna kreditivandelar. Att dessa senare borde tagas med, därför talar erfarenheten dess mer, som det visat sig, att man stundom ryckt ganska mycket på dessa medel i banken, och den enda gång Riksbankens sedelutgifningsrätt under senare tider varit öfverskriden var en dag år 1873 just till följd af uttag på kreditiven. Om således här gälde att försvara hvad fullmäktige föreslagit, får jag bekänna, att jag tror mig vara så beredd och villig dertill som helst, men å andra sidan får jag upprigtigt säga, att jag anser denna fråga vara af en så genomgripande vikt, att den icke bör behandlas på någon hastigt framkastad motion och framställningar, som grunda sig på eller stå i sammanhang med fullkomligt origtiga uppgifter, utan först efter fullständig utredning af dit hörande förhållanden. Att så icke skett nu må anses mycket att jag säger ut, men jag anser mig skyldig att säga hvad som är till Riksbankens bästa, och Herrarne må sjelfve af de upplysningar, jag kunnat meddela, döma om frågan är på alla de händer, som företagit sig att bereda den, så öfvervägd, som en så verkligen ömtålig och viktig fråga bör vara. Om Kammaren därför finner, att denna sak bör hvila och icke behandlas på grund af lösa hugskott, som jag väl må ega rätt att kalla motioner, hvilka framkastas ena året så och det andra så, men nästan alltid med uppgifter, som icke hålla streck, vill jag icke motsätta mig, att saken förblifver i sitt nuvarande skick, ty jag tror, att deraf icke följer någon olägenhet, om jag också håller före att hvad som nu är föreslaget är bättre än hvad vi hafva.

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

Herr Wallenberg: Jag ber först att få för Kammaren förklara, att Herr Dufvas yttrande, att jag skulle hafva lemnat origtiga uppgifter angående timade förändringar med Riksbankens sedelutgifningsrätt saknar all grund. Emot hans yttrande skall jag bedja att få uppläsa några rader, som jag afskrifvit ur Banko-Utskottets betänkande N:o 16 vid 1872 års riksdag.

“Bankofullmäktige hafva fäst att uppmärksamheten derpå, att en riktig tillämpning af den ofvan nämnda grundsatsen fordrar, det äfven de medel, som innestå på upp- och afskrifningsräkning, betraktas såsom sedelstock, men att deremot obegagnade andelar af låne- och kreditivförlag, lika litet som de å beviljade kassa-kreditiv uttagna belopp, borde hänföras till sedelstocken“.

Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)

Bankofullmäktige säga der, att outtagna kreditivbelopp icke böra hänföras till sedelstocken; och något annat har jag icke yttrat. Bankofullmäktige hafva sagt det och kunna icke få det utplånadt ur våra protokoll.

Jag har icke tillåtit mig att väcka motion om reformer, som skulle vara afsedda att skaka Riksbanken i dess grundvalar. Jag tror icke, att det kan vara skadligt, om man gifver hvar sak dess rätta namn, enligt vanligt tekniskt språkbruk; och en bankstyrelse kan efter mitt förmenande icke anse sig trygg och lugn, om den skrifver sina offentliga sifferuppgifter på ett sätt och bokför beloppen på ett annat. Hvarje bankstyrelse måste göra upp klara schemata och följa med rörelsens gång i hvarje gren och icke tro, att det finnes någon trollformel, som är så tillräckligt säker, att man kan resonnera som så: följer jag blott denna form, så kan jag vara likgiltig om, hur affärernas gång ter sig. Jag tror, att Riksbanken skötes på ett utmärkt försigtigt sätt och som sig bör och att det är alldeles obehöfligt att, såsom fullmäktige gjort i sitt yttrande öfver min motion, tala om "lånerörelsens inställande" i fall man ändrar uppgifterna på kassan och utelöpande banksedlar till hvad dessa rubriker verkligen äro. Det af Herr Dufva uttalade hot, att lånerörelsen skulle inskränkas om man uppställer i frågavarande uppgifter annorlunda, dock utan att minska sedelutgifningsrätten, bör icke oroa någon.

Det är i fullmäktiges berörda yttrande så många sofismer och motsägelser, att man knappt tror sina ögon. Der säges bland annat, att "postvexeln icke är annat än en vid anfordran förfallande representant för *utelöpande* sedlar". Jag skulle deremot vilja påstå, att den är en representant för *innehållande* sedlar, ty jag får den icke för intet utan för Riksbankens sedlar, som jag inbetalar till banken. På det viset få dessa den svenska Riksbankens officiella uppgifter en så förvånande uppställning, att, om man följde dem noggrant, skulle det leda till den tron, att handelsbalansen för detta land vore beroende på, hur siffrorna grupperas i Riksbankens uppgifter.

Jag vill för min del icke förlänga diskussionen utan skall gerna vara med om att låta bero vid hvad som nu är stadgadt; men jag säger som ett totalomdöme, att de förändrade stadganden, som fullmäktige föreslagit och som Utskottet förordat, äro väsentligen *sämré* än de, som nu finnas.

Herr Dufva: Jag är icke i saknad af kännedom om, hvad bankofullmäktiges utlåtande år 1872 innehåller, och känner mycket väl igen den strof, som Herr Wallenberg nyss uppläste; men jag hemställer till dem, som följa dessa detaljer, om det bevisar en enda punkt af det, som han hade att bevisa. Hvad han hade att bevisa var, att 1872 års Riksdag ogillade, att de på kassakreditiv innestående beloppen skulle räknas till sedelstocken. I hans motion vid 1874 års riksdag begagnades härom nära nog samma ord, som nu finnas i Herr Ribbings reservation vid det föreliggande betänkandet, med undantag deraf, att i Herr Wallenbergs motion

begagnades något kraftigare inledningsord: "Man kastade således vid 1872 års riksdag bort bestämmelsen att anse de på beviljade kreditiv uttagna beloppen såsom utelöpande sedlar", hette det i motionen. Men i den motivering, som förekommer i fullmäktiges utlåtande år 1872, står det, att obegagnade andelar af låne- och kreditivförlag icke borde räknas till sedelstocken *mera än de å beviljade kassakreditiv uttagna belopp*. Och dessa sista räknades då icke till sedelstocken. Denna motivering må vara felaktig, så till vida att dervid icke förutsågos de förslag som under tidernas lopp kunde framkomma, men icke innebär den något, som visar hvad som skulle visas, nemligen att de på kassakreditiven uttagna beloppen då ingingo i sedelstocken. Den ändring, som vidtogs, var icke annat än att låne- och kreditivförlagen icke skulle ingå i sedelstocken och sålunda komma att anses lika med kassakreditiven. I den officiella uppsatsen den 31 December 1872 synes, att bland de till sedelstocken hänfödda belopp räknades uttagna belopp af förlag för filialbanker och förlag för Riksbankens egen lånerörelse, men icke uttagna andelar af kassakreditiv. Jag tror således, att det blefve svårt för Herr Wallenberg att ådagalägga riktigheten af uppgiften, att hvad som nu är föreslaget skulle 1872 vara af Riksdagen bortkastadt och utdömdt.

Angående upp- och afskrifningsräkningar har icke ens något försök blifvit gjordt att bestrida hvad jag sagt.

Hvad angår Herr Wallenbergs yttrande om de tekniska benämningar, som skulle begagnas för ifrågavarande förhållanden, så är det ett af dessa sätt att förvilla allt, som han använt i den ena motionen efter den andra. Han sade, att hvad fullmäktige kalla utelöpande sedlar icke äro utelöpande utan ineliggande. Om Herrarne behaga gå till hvilken som helst af de offentliga bankrapporterna, så står der särskildt utelöpande sedlar, under det att de öfriga posterna, som ingå i sedelstocken, särskildt angifvas under sina benämningar såsom folioräkningsmedel eller utelöpande postvexlar. Hvad ordet sedelstock angår, så är detta bankens benämning på de belopp, som skola från sedelutgifningens högsta summa afräknas för att finna beloppet af obegagnad sedelutgifningsrätt. Motionären må tycka om detta ord eller icke, men hans tycke utgör icke något skäl att ändra benämningen. Om Riksbanken har i sin rörelse en sak, som icke finnes i en annan bank, så måste den väl äfven kunna för denna sak hafva en benämning, som icke finnes bland dem, som andra banker använda; och det är långt ifrån gifvet att det vore en förbättring, om man i dessa saker anordnade Riksbanken på samma sätt som andra sedelutgifvande banker. Riksbanken behöfver för att upprätthålla sin ställning en särskild anordning. Framför allt är det icke på det sättet man skall åstadkomma förändringar i Riksbankens skötsel, att man säger, att dess styrelse upptager såsom utelöpande sedlar, hvad som styrelsen aldrig dit hänfört, utan upptagit såsom på folioräkning stående medel m. fl. titlar på hvilka sedelutgifningsrättens storlek är beroende.

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

*Förändrade
bestämmelser
rörande Riks-
bankens
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)*

Hvad Herr Wallenberg yttrat om postvexlar och annat vore jag nog hågad att besvara; men jag tror, att Kammaren anser saken vara tillräckligt diskuterad. Får jag lefva och vara med, så får jag väl också se, att frågan kommer åter; och då blir kanske ock tillfälle till vidare yttrande.

Herr Ekman: Då de talare, som yttrat sig öfver den föredragna paragrafen, icke yrkat bifall hvarken till den väckta motionen eller till något annat af reservanternes förslag, torde det vara alldeles öfverflödigt att ingå i något genmåle af deras yttranden eller någon granskning af reservanternes förslag. De talare, som hafva yttrat sig och gjort något bestämdt yrkande, hafva dels gjort framställning om afslag å den föredragna paragrafen, och dels har en af dem yrkat, att den måtte få hvila, hvilket ju måste vara liktydigt med afslag. Jag kan icke finna annat än att den förändring Utskottet föreslagit är, ehuru oväsentlig, dock en förbättring på den nuvarande grunden. Om jag undantager redaktionsförändringen, rörer förslaget sig icke om annat än att, i stället för att alla på folioräkning inestående medel skulle anses såsom utelöpande sedlar, dit skulle beräknas blott en tredjedel af dessa medel, men dessutom också en tredjedel af de på upp- och afskrifningsräkning inestående medel äfvensom en tredjedel af outtagna andelar af beviljade kassakreditiv. Det synes mig temligen klart, att, om man har tre sådana poster att dra på, böra fluktuationerna icke blifva så stora, som då man blott har *en* post. Emellertid. då detta förslag är temligen oväsentligt, och då jag föreställer mig, att det icke har stor utsigt att antagas vid detta tillfälle och, efter all beräkning, ovilkorligen skulle falla vid en gemensam votering, skall jag icke hålla på Utskottets förslag; hvilket jag här endast velat anmäla.

Efter härmed slutad öfverläggning, gjordes först proposition på bifall till Utskottets förevarande förslag, hvarvid svarades nej, samt sedermera proposition på afslag derå och den ifråga-
varande paragrafens bibehållande vid dess nuvarande lydelse, hvilken proposition med ja besvarades.

Föredrogos å nyo och biföllos Lag-Utskottets den 28 och 30 sistlidne April bordlagda utlåtanden:

N:o 27, i anledning af väckt motion angående ändring i Kongl. förordningen den 21 December 1857 om egors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet; och

N:o 28, i anledning af väckt motion om tillägg till 37 § i Kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 28 och 30 sistlidne April bordlagda utlåtande N:o 29, i anledning af väckt motion om tillägg till 49 § i Kongl. förordningen om landsting den 21 Mars 1862.

*Tillägg till
49 § i förord-
ningen om
landsting.*

Herr von Geijer: Enligt min tanke har den af Herr von Möller väckta motionen större vikt och betydelse än Lag-Utskottet velat tillerkänna densamma. Af denna motion torde framgå, att landstingsförordningen behöfver något tillägg, hvarigenom det blifver klart hvem som skall betala landstingsskatt för utarrenderad fastighet, antingen det är egaren eller brukaren. Innan jag läste motionen, hade jag, liksom motionären, tagit för afgjort, att en sådan skatt borde erläggas af den senare och icke af den förre, i analogi med hvad som är stadgadt rörande kommunalutskylderna i primärkommunen. Men sedan jag af motionen erfarit, att, då först berörda skatt i vissa delar af landet blifvit af häradsskrifvarne påförd jordegaren, Kongl. Maj:t på deröfver förd klagan icke funnit skäl att den öfverklagade åtgärden undanrödja, har detta gifvit mig anledning att åter och noggrannare läsa igenom landstingsförordningen, dervid jag tyckt mig finna, att densamma saknar bestämda föreskrifter, huru vida det är egaren eller brukaren som skall betala landstingsskatten. Vid sådant förhållande, och då detta väl icke är en fråga af sådan beskaffenhet att den kan lemnas derhän, hade jag väntat att i Lag-Utskottets betänkande i ämnet finna en utredning huru vida lagen verkligen innehåller bestämmelser rörande landstingsskattens erläggande, som äro tydligt uttryckta och i sig sjelfva lämpliga. Men jag måste erkänna, att jag icke kunnat finna, det Lag-Utskottet lemnat den ringaste utredning af saken i fråga; åtminstone kan jag icke så kalla hvad i detta betänkande förekommer. Vid genomläsandet af början till andra stycket i motiveringen var jag frestad att tro, att Utskottet hyste samma åsigt som motionären i denna fråga, eller att det verkligen vore brukarne och icke egarne som borde erlägga landstingsskatten. Ty om Utskottet hade varit af motsatt åsigt, så hade Utskottet väl aktat sig för att förklara och liksom ursäkta den ordning vissa häradsskrifvare följt, då de påfört jordegaren landstingsskatten. I stället hade Utskottet då bort inskränka sig till att helt enkelt säga, att som Utskottet anser att författningen bestämmer det egarne skola betala skatten, hade också häradsskrifvarne i Utskottets tanke gjort fullkomligt rätt, då de debiterat egarne derför och icke brukarne. Hade nu Utskottet tillika tydligt uttalat den tanken, att egaren och icke brukaren lämpligen bör betala skatten, hade man kunnat förstå hvarför Utskottet afstyrkt motionen. Efter att hafva läst förberörda stycke i betänkandet kom jag, såsom sagdt, till den förmodan, att Utskottet ansåg det falla alldeles af sig sjelf, enligt landstingsförordningen, att brukarne borde betala landstingsskatten. Vid fortsatt läsning af betänkandet började jag finna att det möjligen vore Utskottets åsigt, att, på sätt Kongl. Maj:t beslutat vid de tillfällen då ändring i debitering af landstingsskatt blifvit sökt, egaren och icke brukaren borde skatten påföras. Det lärer

*Tillägg till
49 § i förord-
ningen om
landsting.
(Forts.)*

förmodligen vara Utskottets mening, att författningen på det sättet skall tolkas, äfven om Utskottet ej kan undgå att finna, det motionärens åsigt har rätt goda skäl för sig. Till detta sista antagande ledes jag deraf, att Utskottet på slutet af betänkandet låter sig synnerligen angeläget vara att liksom anvisa en väg för jordegarna att få igen sina penningar, nemligen genom att iakttaga det försigtighetsmättet att på förhand göra aftal med brukarne om ersättning för utbetald landstingsskatt. Jag ber att härvid få anmärka, att ett dylikt aftal är någonting alldeles främmande för den sak här föreligger; ty nu är det icke fråga om något sätt för jordegaren att få igen sina penningar, utan det gäller att få klart och tydligt bestämdt hvem som enligt lag bör betala skatten; den det skall göra, han bör väl äfven få skatten sig påförd.

Jag ber att ett ögonblick få gå tillbaka till det stycke i betänkandet, hvaremot jag förut vågat göra några anmärkningar. Der framhåller Utskottet bland annat de svårigheter, som i vissa delar af landet skulle möta för uppbärande af landstingsskatten från arrendatorer och brukare, i anseende dertill att uppbörds- mannen i sådant fall vore nödsakad att sjelf företaga en värdering af de utarrenderade fastigheterna, för att kunna bestämma, hvilken bevilning på dem rätteligen borde anses belöpa.

Det är nog sant att på sina ställen, hvarest sjelfständiga bruk utgöras af säterier tillhörande utarrenderade farmer, som ej äro upptagna i häradsskrifvarnes för bevilningsberedningen upprättade längder, finnes knappast någon möjlighet att i vederbörlig ordning bestämma hvilken bevilning hvardera bruksdelen bör anses påhvila. Men vore detta förhållande ett skäl att påföra egaren och icke brukaren landstingsskatten, så måste detsamma naturligtvis äfven gälla vid upptagandet af kommunalutskylderna inom primärkommunen.

Ett ord till slut om den af Utskottet påpekade utvägen för egaren att vid uppgörande af arrendeaftal förbehålla sig ersättning för landstingsskatten af brukaren. Aftal i fråga om erläggandet af en förmögenhets- eller inkomstskatt, sådan som bevilning och kommunalutskyld, är i min tanke något, som föga öfverensstämmer med idén för en dylik beskattning; och tillåter mig omnämna att, enligt lagen rörande den engelska inkomstskatten, är det icke tillåtet träffa sådant aftal, att egaren skall betala skatten för brukaren eller tvärtom; ett dylikt aftal är alltid ogiltigt.

Af hvad jag nu anført torde framgå, att jag till alla delar instämmer med motionären deri, att landstingsförordningen är i behof af ett tillägg eller förtydligande, på sätt motionären föreslagit. Jag är dock tveksam, huru vida jag bör helt enkelt yrka bifall till det af motionären framställda förslaget om tillägg till 49 §. Jag har visserligen icke funnit någon bestämd betänklighet vid detsamma; men då jag besinnar, huru svårt det är att här bedöma den lämpliga formuleringen af en paragraf, som icke varit underkastad Utskottets pröfning (då ju Utskottet visat frå-

gan ifrån sig), så torde det må hända vara klokast att icke genast afgöra frågan. Det är också möjligt, att någon tvetydighet kunde yppa sig vid tolkningen af förslaget. Det lyder sålunda: "Arrendatorer och brukare påföras den på deras innehafvande fastigheter sig belöpande landstingsskatt." Det skulle ju kunna hända, att någon svårighet kunde uppstå vid tolkningen häraf, t. ex. i fråga om kronoegendomar, som äro utarrenderade och för hvilka icke någon bevillning erlägges. De citerade orden förekomma icke heller i samma tankeföljd som det motsvarande stadgandet i förordningen om kommunalstyrelse på landet; det framstår der klarare och bättre. På grund af allt hvad jag nu anfört skulle jag helst se, att det förevarande betänkandet blefve till Utskottet återremitteradt.

*Tillägg till
49 § i förordningen om
landsting.
(Forts.)*

Herr von Gegerfelt: Jag måste gifva den siste talaren rätt deri, att Utskottets betänkande i förevarande hänsende är alit för knapphändigt och att det icke tillräckligt utreder frågan; men jag skall försöka att afhjelpa denna brist, så godt jag förmår. Såsom en hufvudsaklig brist hos Utskottets betänkande anmärkte han, att deri icke spåras något försök att utreda, huru vida enligt nu gällande lag skyldigheten att erlægga landstingsskatt åligger jordegaren eller arrendatorn. För min del finner jag, att i landstingsförordningen den mening är fullkomligt tydligt uttryckt, att det är jordegaren som skall erlægga skatten. I 47 § af landstingsförordningen stadgas, att, då ej särskilda bestämmelser finnas meddelade, landstingsskatten skall utgå i förhållande till den allmänna bevillning enligt art. II bevillningsstadgan för fast egendom eller för inkomst af kapital eller arbete, *som af en hvar skattskyldig till statsverket erlägges*; och i den 49:de: att Konungens Befallningshafvande skall ombesörja, att de till uttaxering beslutade medel varda, *i sammanhang med kronoskatterna*, debiterade och indrifna. Häraf finner jag alldeles tydligt, att den, som skall erlægga den kronoskatt, på grund hvaraf landstingsskatten skall utgå, äfven skall betala sist nämnda skatt. I kommunalförfattningen för landet är äfven stadgadt såsom allmän grund, att den, som erlägger bevillning till kronan, äfven skall erlægga den kommunalskatt, som i mån af samma bevillning skall utgå; men ett bestämdt undantag från denna regel är gjordt i afseende på brukare och arrendator, nemligen att de, ehuru de icke betala bevillning till staten, dock skola erlægga kommunalskatt. Skälen för detta undantag framgå tydligt. Det ena är det, att, då rösträtten inom kommunen grundar sig på skyldighet att erlægga kommunalskatt, man velat minska den allt för stora röstöfvervigt, som eljest skulle tillkomma jordegarna, och fördela den på flere. Det andra, hvilket också är det hufvudsakliga, är det, att en brukare i allmänhet är mera än jordegaren intresserad i kommunens angelägenheter, som företrädesvis afse den närmaste framtidens behof. Han är också i tillfälle att personligen deltaga i den kommuns angelägenheter, hvaraf han är medlem. Sist nämnda skäl finnes icke för att göra enahanda undantag i afseende på landstingsskatt. Visserligen är det sant,

*Tillägg till
49 § i förord-
ningen om
landsting.
(Forts.)*

såsom motionären anmärkt, att, i följd af de bestämmelser, som finnas i de egentliga kommunallagarne, en brukare får deltaga i val till landstingsman; men deraf följer icke, såsom motionären förmenar, att brukare bör deltaga i landstingsskatten. Det inflytande, som en sådan brukare har på utgången af valet i det hela, är ganska ringa; och ännu ringare är det inflytande han genom sin valsedel kan utöfva på landstingsaffärernas behandling, hvori han icke får deltaga, om han ej till landstingsman väljes. Dessutom är det betydlig skilnad på landstingsskattens och kommunalskattens ändamål. Kommunalskatten är afsedd för den mindre kommunen och för dess närvarande behof, under det att landstingsskatten är beräknad för mera omfattande angelägenheter och oftast för en längre framtid.

Jag tror mig nu hafva visat, att gällande författning tydligt stadgar, att det är jordegaren som skall betala landstingsskatten äfvensom att det icke finnes något giltigt skäl att göra någon förändring i detta stadgande; och därför får jag yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr von Möller: Jag hade icke ämnat begära ordet i denna fråga; men den siste talaren har tolkat det här i fråga varande lagstadgandet på ett sätt, som jag icke kan fatta, och jag anhåller att få svara ett par ord derpå. Han citerade 47 § i landstingsförordningen, der det heter, att "de afgifter, som af landstinget blifvit till uttaxering beslutade, utgå i förhållande till den allmänna bevillningen, enligt artikeln II bevillningsförordningen. Hvad vill det säga: "i förhållande till"? Jo! om t. ex. landstinget besluter en skatt, som skall utgå med 5, 10 eller 20 öre på bevillningsriksdaler, så skall, om bevillningen är en riksdaler, för samma bevillning betalas 5, 10 eller 20 öre i landstingsskatt; är bevillningen två eller tre gånger så stor, så skall för densamma betalas två eller tre gånger 5, 10 eller 20 öre, o. s. v. På sådant sätt måste man väl förstå orden "i förhållande till", i samma proportion som. Men icke har man rätt att påstå, att, därför att en skatt skall utgå i ett visst förhållande till en annan skatt, detta förhållande också skall bestämma, hvem som skall betala skatten. Jag kan åtminstone icke förstå det så. Om det juridiska språket är annorlunda beskaffadt än hvad vi, icke jurister, kunna fatta, då må Herr von Gegerfelt hafva rätt, i annat fall icke. På vanligt språkbruk kan icke "i förhållande till" betyda detsamma som "på samma sätt som". Samme talare gjorde sedermera en lång redogörelse för huru landstingets och landstingskommunens natur och ändamål borde uppfattas och uppdrog en jämförelse mellan landstingsskatt och vanlig kommunalskatt. Han sade, att man beviljat brukaren rätt att rösta inom primärkommunen, därför att dens angelägenheter mera berörde honom, därför att de ärenden, som der förekommo, skulle ligga honom närmare, medan han deremot icke kunde hafva samma intresse för landstingets angelägenheter. Jag är böjd att till en viss grad medgifva detta, så vidt nemligen den siste talaren med arrendatorer menar endast den klass af

brukare, som Utskottet här omnämnt, nemligen sådana, som icke innehafva något visst hemmantal, utan antingen en inom bestämda gränser utmätt jordrymd eller ock ett visst antal tunnland. Sådana arrendatorer medgifver jag gerna kunna antagas hafva ett relativt mindre intresse för landstingets stora angelägenheter, dock äfven de i sin mån, ehuru som sagdt mindre. Men det tyckes, som om Lag-Utskottet trott, att det icke funnes någon annan arrendatorsklass än desse småbrukare. Om de ville kasta sina blickar något längre bort än måhända straxt utanför Stockholms portar, der som jag tror i allmänhet icke så stora jordegendomar äro bortarrenderade, så skulle de erfara, att det finnes arrendatorer, som innehafva hundratals tunnland, flera mantal. De representera inom kommunen vid val till landsting en ganska stor rösträtt. Egaren, som bortarrenderat sin egendom, får icke deltaga i valet; har han egendomar i flere socknar, får han visserligen deltaga, men naturligtvis endast i den socken, der han icke bortarrenderat sin egendom. Arrendatorerne komma derigenom ofta att hafva mera inflytande på valet af landstingsmän än egarne sjelfva. Det är alltså de, som beskatta; men egaren får betala den skatt, som arrendatorerne hjälpt till att pålägga honom. De sjelfva blifva deremot alldeles fria hvad landstingsskatten beträffar. Jag kan ej finna det förhållandet alldeles rättvist.

Det hufvudsakliga skäl, hvarpå Utskottet grundat sitt afstyrkande, är utan tvifvel en mycket beaktansvärd omständighet, nemligen att häradsskrifvarne skulle få för mycket besvär. Men Utskottet borde veta, att det är mera lönande att utfärda små debetsedlar än stora; ty lösen är relativt större för de små. Derigenom skulle väl således det större besväret blifva ersatt. Det säges vidare, att det icke skulle gå för sig att få reda på, huru mycket hvarje arrendator borde betala. Utskottet bör väl känna, att sådant får man reda på med tillhjälp af mantals- och taxeringslängderna; och det kan väl icke blifva fråga om landstingsskatts utgående annat än för sådana fastigheter, hvilka förekomma i mantals- och taxeringslängderna, och som i den senare äro äsatta bevillning. För öfrigt är redan i 82 § bevillningsstadgan stadgadt, att jordegare har rättighet att af häradsskrifvaren fordra debetsedel för hvarje särskild fastighet, som står i taxeringslängden upptagen till bevillning. Jag tror således, att den skonahet mot häradsskrifvarne, som Utskottet här lagt i dagen, varit en smula öfverflödig.

Utskottet säger slutligen, att det alltid står jordegaren öppet att i kontrakten med brukaren införa bestämmelse om landstingsskattens betalande. Ja! att så kan ske, det känner man nog äfven utan Lag-Utskottets upplysning. Nog vet jordegaren att han kan uppgöra kontrakt till sin fördel eller till sin nackdel. Men härom är nu icke fråga, utan här är det fråga om hvilketdera enligt lag bör vara rätt, att jordegaren eller brukaren betalar landstingsskatten. — Innan jag slutar, ber jag att få göra ännu endast en anmärkning. Om den siste talarens åsigt är riktig, att jordegaren bör betala denna skatt, då måste naturligtvis hvad

*Tillägg till
19 § i förord-
ningen om
landsting.
(Forts.)*

*Tillägg till
49 § i förord-
ningen om
landsting.
(Forts.)*

som gäller för den enskilde äfven gälla för det allmänna, då skola de 3,800 arrendatorer, som vi få på statens jord, då domänförvaltningen kommer i ordning, också vara fria från landstingsskatt, och staten får själf betala för dem; ty de äro icke jordegare. Jag tror dock, att vid det tillfället kommer nog ett nytt lagstadgande att utfärdas, så vida icke domänstyrelsen skulle följa det råd, som Utskottet här gifvit jordegaren, att införa särskilda bestämmelser härom i kontrakten. Men att så måste göras, bevisar just att lagen i det hänseendet är ofullständig. Vill man verkligen, att jordegaren skall betala, så bör man väl också gifva ett ordentligt stadgande derom; ty icke kan det vara lämpligt eller riktigt, att lagen är sådan, att man icke vet hvem som skall betala.

Jag har icke för närvarande något yrkande att göra; jag ber om ursäkt, att jag upptagit Kammarrens tid; men jag skulle icke hafva gjort det, om icke den siste talarens påståenden hade uppkallat mig.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande och dels återremiss deraf; framställdes proposition på bifall till utlåtandet och besvarades med ja.

Föredrogs å nyo och bifölls Lag-Utskottets den 28 och 30 sistlidne April bordlagda utlåtande N:o 30, i anledning af väckt motion om förändring i gällande stadganden rörande val af organist, klockare och folkskolelärare.

Sedan Kammarren, uppå Herr Grefvens och Talmannens hemställan, beslutit, att de endast en gång bordlagda målen skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde; åtskildes Kammarren kl. $\frac{1}{2}$ 10 e. m.

In fidem

O. Brakel.

Fredagen den 4 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades 2 protokollsutdrag för den 2 dennes.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 30 sistlidne April bordlagda utlåtande N:o 64, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beviljande af ett låneunderstöd för sänkning af sjöarne Hjelmarens och Qvismarens.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets den 30 sistlidne April bordlagda utlåtande N:o 32, i anledning af väckt förslag om ändring i 32 § af Kongl. förordningen om landsting den 21 Mars 1862.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 2 dennes bordlagda utlåtanden:

N:o 65, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga förslag, angående pensionering af arméns befäl och underbefäl; och

N:o 66, i anledning af väckt fråga om Kongl. hofstallets förflyttning från Helgeandsholmen m. m.

Föredrogs Stats-Utskottets nedannämnda, den 2 dennes bordlagda memorial och utlåtande:

Första Kammarens Prot. 1877. N:o 36.

N:o 67. med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en anslagsfråga under riksstatens Nionde hufvudtitel.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

N:o 68, angående innehållet af en punkt i Riksdagens underdåniga skrifvelse om Femte hufvudtiteln.

Bifölls.

N:o 69, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående utbyte af jord för utvidgning af mötesplatsen Malmen i Östergötlands län.

Bifölls.

Anmälades och bordlades från nedannämnda Utskott och Andra Kammaren inkomna memorial, utlåtanden och protokollsutdrag, nemligen från

Stats-Utskottet:

N:o 70, med förslag till voteringspropositioner rörande tvenne anslagsfrågor under riksstatens Åttonde hufvudtitel;

N:o 71, med förslag till voteringsproposition i följd af Kamrarnes skiljaktiga beslut i afseende å Stats-Utskottets utlåtande N:o 58;

Lag-Utskottet:

N:o 33, i anledning af väckt motion derom, att telegram under vissa villkor måtte tillerkännas laga vitsord;

N:o 34, i anledning af väckt motion om bestämmande af reseersättning åt deputerade till markegångstaxornas upprättande;

N:o 35, i anledning af väckt motion om antagande af en förordning rörande förmånsrätt i jernväg, kanal eller annan dermed jämförlig anläggning;

Särskilda Utskottet för behandling af förslaget till värnpligtslag m. m.:

N:o 3, i anledning af vissa delar af Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 1;

Särskilda Utskottet för behandling af förslaget till utsökningslag m. m.:

N:o 3, i anledning af återremiss å vissa delar af första punkten i Utskottets utlåtande N:o 1;

Andra Kammaren:

N:o 192, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 29, ang. underdånig skrifvelse om bestämmande af en viss orts lokaltid såsom den för landet lagligt gällande borgerliga tiden.

Sedan Kammaren, uppå Herr Grefvens och Talmannens hemställen, beslutit, att de i dag för första gången bordlagda målen skulle uppföras främst på föredragningslistan för nästa sammanträde; åtskildes Kammaren.

In fidem

O. Brakel.
